

"EDINOST"
Izhaja po trikrat na teden v šestih izdankih ob torkih, četrtek in sobotah. Zjutranje izdanje izhaja ob 6. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri večer. — Obojko izdanje stane: za eno leto . . . 2.00, izven Avstrije f. 1.40 za tri mesece . . . 0.60, za pol leta . . . 1.00, za vsa leta . . . 10.—
Na naročbe brez priložene naročnine se ne jemlje ozir.
Posamično številko se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 2. av., izven Trsta po 3. av. Sobotno večerno izdanje v Trstu 4. av., izven Trsta 5. av.

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

Oglasi se računajo po tarifi v petiti; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor obsega navadnih vrstic. Poslana, osmrtina in javno objavljena, da tudi oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu: ulica Caserma št. 13. Vsako pismo mora biti frankovano, ker ne frankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglasa sprejema upravitelstvo ulica Molino piccolo št. 3, II. nadst. Odpri reklamacije so proste postojne.

"Edinost" je moč!

Državni poslanec dr. Gregorec o obnovljenju pogodbe z Ogersko in narodnih težnjah Jugoslovancev.

Državni poslanec dr. Gregorec je izustil dne 20. decembra t. l. v poslanski zbornici — povodom splošne razprave o proračunskem provizoriju — nastopni govor:

Prvotno nisem imel namena udeležiti se današnje razprave. Da sem se pa vendar oglasil, zgodilo se je z ozirom na oni govor, kojega je izustil njegova ekscelencija, gospod ministerski predsednik dne 10. t. m. v tej visoki zbornici. V glavnem sti dve izjavi, koji je vpoštevati tu. Prva izjava se nanaša na predstoječe razprave o pogodbi z Ogersko, druga se dostaje narodnih stremiljenj Jugoslovancev in stališča vlade do istih. Prva izjava se glasi po stenografskem zapisniku tako-le (čita):

"Kar se v prvo dostaje vprašanja obnovljenja pogodb z ono drugo polovico države, nikomur ne odrekamo pravice, da po možnosti postavljajo v prvo vrsto tostranske gospodarske koristi. Umevno je ob sebi, da vrhna naloga bode vladi ta, da bode odločno naglašala in s povdarkom zastopala to korist. Nikdar in nikoli pa ne bi mogla vlada dopustiti ali priznati še načelno odklanjanja ožega ali naravnost sovrašnega stališča v tej zadevi, pomenič eminentno državno potrebo."

Gospoda moja! Kar mi sedaj obžalujemo na razdvojenju države, je vseh 160 letne centralistiške in absolutistiške politike, bodisi, da se je vršila ista z ali brez konstitutivnih oblik. Ako bi bili obdržali habsburške tradicije in vladna načela cesarja Karla VI., ne bi imeli danes duvalizma, ne bi imeli državno-pravnih vprašanj in najbrže tudi ne narodnega prepira, ampak imeli bi enotno državo, nastalo iz pogodb med krono, deželami in narodi po uzoru Švice. Med tem je prišla stvar drugače. Ponemčevalni centralizem je, kakor se mi dozdeva, porušil za vedno ta naravni razvoj, in ker je občutil svojo onemoglost v to, da bi vse državo vpregel v svoj jarm, je pa prepustil vstočno državno polovico madjarskemu centralizmu, pri čemer pa je bil toliko nepreviden, da je izdal Ogerski gospodarske koristi ostale mu zapadne državne polovice. To je ravno, kar narbolj obžalujemo danes; ne tega, da je sploh prišlo do pogodbe z Ogersko, ampak da se je sklenila taka pogodba, kakoršno imamo sedaj, ki se je ponovila dvakrat.

Te pogreške ne smemo storiti zopet. Mi se ne smemo dati strašiti po Madjarih, kakor pred desetimi leti. Takrat sem čital nekoliko besed v nekem humorističnem listu, položenih v usta nekemu ponosnemu sinu Arpadovemu: „Ako brat „Švob“ pritrdi k vsemu, kar hoče

Madjar, potem pride do pogodbe, ako ne, potem je hitro konec vsemu". (Veselosť.)

No, tako popustljivi kakor takrat ne smemo biti. Ni težko pogoditi, koli velikanske koristi dobiva in je dobivala Ogerska iz sedanje pogodbe. Ogerska ima ima največji vpliv na usode naše monarhije, ali levovi del k temu potrebnih bremen z vrača na nas. Ogerska uživa vse udobnosti kulturne države evropske, stroške za to pa prepušča, da jih plačujemo v prvi vrsti mi. Že prva pogodba je bila neugodna za nas, krivična in prisiljena. Mi plačujemo od onega časa za skupne stvari 70 odstotkov, Ogri le 30 odstotkov. To znači, kakor je znano, večji prispevek 2500 milijonov z naše strani, terej več neg je znašala vojna odškodnina, ki jo je plačala Francozka Nemčiji.

Se hujša se nam je primerila pri splošnem državnem dolgu. Obresti so znašale takrat 130.000.000 gl.; od teh so odkazali nam 100 mil. in Ogrom le 30 milijonov.

Od takrat so se vojaška bremena podvojila in stroški skupne vlade gotovo potrojili, in mi plačujemo sedaj kakor poprej 70 odstotkov in Ogri le 30 odstotkov.

Pri takih okoliščinah ni čudno, da se Ogerska jači gospodarski, mi pa slabimo vedno bolj.

Prebivalstvo Ogerske je poskočilo od 15 milijonov na 18 milijonov in državni dohodki od 112 na 500 milijonov. Vzlic temu plačamo mi prihodnje leto za skupne stroške 116 mil. in Ogri le 28. (Čujte!) Ako bi hoteli uporabiti merilo prebivalstva, tedaj bi morala plačati Ogerska najmanjše 61 mil. in mi le 82 mil. Ker pa temu ni tako, moramo darovati mi Ogrom vsako leto 33.720.000 gl. Toliko plačujemo namreč preveč! To pomeni z obratni vred v desetih letih ogromno darilo 429 mil. Na ta način seveda Ogri lahko zidajo železnice, podpirajo kmetijstvo, in snujejo industrijska podjetja, da nam delajo najostrejšo konkurencijo na vseh poljih.

Gospoda moja! Ne bi bilo pravo, ako bi hoteli iskati zboljšanja pogodbe morda le v znesku prispevka. Denimo, da bi se spoznameli za prispevek 60 proti 40, značilo bi za nas le olajšavo okroglih 17 milijonov. Glavni vzrok oškodovanju našega gospodarstva po ogerski pogodbi tiči v carinarski in trgovinski zvezi. To zvezo mora od p o v e d a t i naša vlada, in sicer pravočasno, da bode Ogerska prisiljena, stopiti z nami v razprave na drugi, pravičnejši podlagi. Sedaj smo v gospodarskem pogledu vedno kakor zvezani in hromi. Opozarjam vas le na takozvano italijansko klavzulo o carini na vino. Tu si ne moremo pomagati: Ogerska je hotela imeti italijansko klavzulo na vino. Čudno le, da se dolgo časa ni vedelo, zakaj.

ponosom, a še več zanimanjem na mladega pristojnega človeka, ki si je priboril doktorsko diplomu. Toda čudno se jim je zdelo, da jim je odgovarjal na vsa njih vprašanja v hrvaškem jeziku. — Naposled javil se je stari podžupan Ilijč, ognjevit branitelj „municipalnih pravic“, kraljevine in latinskega jezika ter mu je priobčil ravno dogodivši se prizor.

„Vi bode morda razumeli željo stare gospe?“ dodal je ironično starec.

Gaju zablišnole so oči in krasno mu lice polila je rdečica. Še dokler mu je starec vprizarjal nezgodo, je on nemirno sedel na svojem sedežu. Naenkrat pa skočil je z mesta in ponosno prodrl sokolovim svojim pogledom po vsem društvu.

„A kdo ne razume želje njihove milosti? Ni-li ona tako naravna, kakor je naravno, da se kreče zemlja okolo solca, da teče potok k svoji reki, a reka da drvi k svojemu morju?“ počel je Gaj, vedno stoje in zvenčeci glas tresel se mu je od navdušenosti.

Pokriti je hotela namreč odpadki pri vinarstvu ogerskem, provzročeni po trtni uši. Namesto da bi kupovali vino pri nas, hodijo Ogri v Italijo in delajo škodo naši trgovini z vinom.

Mi moramo mnogo trpeti pri tem. Tarifno gospodarstvo ogersko, uvedeno refakcij (Znatna znižanja ali odškodovanja na vozniini. Op. ur.), promet z meljo škodujejo vedno našim lokalnim cenam. Na Štajerskem imeli smo n. pr. letos lepo trgatve, toda ne dobivamo kupcev; pridelali smo mnogo žita, ali živa duša je ne kupi. Naši slovenski kmetje si vedo pomagati in so delavni, lotili so se svinjereje. Sedaj imajo mnogo pitanih prasičev. Ali od novembra sem ga ni kupca. Pri takih okoliščinah smo prisiljeni mi slovenski poslanci, da potisnemo v ospredje gospodarsko stran pogodbe, in mi bi videli raje, da ni nikake pogodbe, kakor pa taka, kakoršna je sedaj. Res je seveda tudi, da je ogerska pogodba zoperna nam jugoslovanskim poslancem tudi v narodnem pogledu.

Toda te toli tlačene narodnosti ogerske imele so, izvzemši Hrvate, letos narodnostni shod v Budimpešti, kjer so izjavile slovesno, da se hočejo trdno držati samostojnosti države ogerske. To izjavo njih volje moramo seveda spoštovati, kar pa nas ne sme zadržavati, da ne bi povzdigali svojega svarilnega glasu in da ne bi opozarjali na mogoče slabe posledice, ki jih utegne donesti vsej monarhiji ta nesrečni narodnostni prepir na Ogerskem.

Njegova ekscelencija gospod ministerski predsednik je rekel, da pri predstoječih razpravah z Ogersko bode glavna naloga vladi ta, da bode z vsem povdarkom branila in zagovarjala gospodarske koristi te državne polovice. Mi vsprejemamo te besede in želimo le, da se tudi uresniči popolnoma. S prvo izjavo njegove ekscelence, gospoda ministerskega predsednika smo se precej sporazumljeni mi jugoslovanski poslanci. Manj pa nas je zadovoljila njega druga izjava.

Ista se glasi po stenografskem zapisniku: „Kar se dostaje zahtev jugoslovanskih plemen, sklicevati bi se mogel le na ono, kar sem že opetovano in v drugem razmerju označil kot načelno ravnilo nasproti Malorusom v Galiciji.

Vlada se ne čuti le opravičeno, ampak tudi dolžno, da razsodno in dobrohotno ugodi aktualnim, narodno-kulturnim potrebam teh plemen. Vlada si pridržuje razsodbo o sredstvih, koje bi bilo upotrebiti pri tem, da v mejah pravice, ustavno zajamčenih vsem narodom, dozvoli ono, bodisi v finančnem ali narodnem pogledu, kar je takoj izvedljivo na zdravi podlagi, ne pa onega, kar je ali utopistiško ali pa treba dozorenja, ki torej napravlja v takih slučajih utis prazne hiše, koje

„In jaz vam velim, da je sam Bog hotel, da se izreče ta želja in naravno se mi zdi, da je vsegamočeni stvarnik poklonil Vašej milosti dolgo življenje, da more unuk slišati iz tako častnih ust tako željo, ki bodi mu sveta. A vi slavna in visokorodna gospoda, vi, ki ste se smijali tej želji, vi bi ne bili to storili, da ste pomislili na one glasove, ki ste jih prve slišali v svojej zibelki! A niso-li ti glasovi čudotvorni, niso-li sladki, niso-li krasni, kakor je krasno petje slavčeve, ali kakor je je mila lirina struna? Pa kaj se ne more vse izreči v takem jeziku? — Oh — vse — vse! — in Gaj dvignol je roko k nebesu, kakor da bi iskal tam potrdila svojim besedam. Za tem trgnol je glavo, kakor da se je česa domislil.

„Prosim vas, dajte mi sem pesem!“ obrnil se je k Stefanu in vzel je precej papir v roke. Eto, vaša milost — poskusimo izpolniti Vašo željo, — rekel je Gaj galantnim poklonom stari. V tem le času prebral je

naj bi ohranili, priredili in morda tudi preskrbeli s pohištvo, ne da bi imeli prave in neposredne nade, da pride kdo stanovat v njo. Z jedno besedo, gospoda moja, nikakih koncesij le za izzivanje drugih, ampak stvarno povspesevanje na podlagi modrih in izvedljivih zahtev."

Gospoda moja! Ta izjava je presenetila jugoslovanske poslance. (Tako je!) in prošila jih je nekakim nezaupanjem gleda na končne namene nove vlade. Rekel sem, da nas je presenetila in z naše strani je ne moremo prezreti, tem manje, ker je našim narodnim nasprotnikom napravila očevidno veselje, in hote v istej videti ali vsaj položiti v isto nekako napoved vojne Jugoslovancev. V dokaz temu navajam nemškoliberalni list v Gradcu, „Tagespost". Ta list piše v številki od 11. decembra 1895 doslovno (čita):

„Naši gospodje Slovenci ne bodo posebno veseli nekotih opazk grofa Badenija, tičočih se narodnih privoljenj. Ministerski predsednik je govoril o koncesijah le v izzivljanje drugih, o kakoršnih koncesijah noče ničesar čuti, in je zadel s tem stranko Slovencev v srce."

Gospoda moja! Ko sem prvokrat čital izjavo njegove ekscelence gospoda ministerskega predsednika, dozdevalo se mi je nehoté, kakor da ima tu svojo roko v igri sedanja ministerijalna Egerija, (Svetovalka v neki pravljici rimskega kralja Nume. Op. ur.) Uvodne besede pa so vsekako duševna svojina gospoda ministerskega predsednika grofa Badenija. Sprovel je nas Jugoslovane v duhu daleč tja v Galicijo in priporočil nam je ono načelno ravnilo, ki je je svojedobno tam narekoval Malorusom. No, gospoda moja, jaz pripoznavam, da to ni bilo posebno vablivo za nas. (Prav res!) Govoril bodem kolikor možno malo besed, ker nočemo žaliti nikogar, najmanj pa svojih vstočnoslovanskih bratov.

Kako močni so po številu Poljaki in kako močni so Malorusi? Statistika pravi, da vsako plemo šteje kake tri milijone duš, in vprašajmo se: Koliko poslancev imajo Poljaki in koliko Malorusi? Znano je, da imajo Poljaki 55 poslancev in Malorusi le 7. Kakó je se sredstvi za izobraževanje? Poljaki imajo dve vseučilišči in 25 srednjih šol, Malorusi pa dva gimnazija in vspevrednice v Kolomeji. To vsakako bode v oči. Poljaki so razmerno bogato preskrbljeni se sredstvi za izobraževanje in Malorusi beraski. Zakaj ta razlika? Gospoda moja! Nam Jugoslovane se dobro znani vzroki temu, ali povemo jih ne v tej visoki zbornici, ker menimo, da to zanima le nas Slovane, nas same, a tu nismo sami. (Dobro!) Ali jedno bi vendar rad naglasil. Morda si tolmachi njegova ekscelencija gospod ministerski predsednik to kričečo razliko iz manje zmožnosti za kulturo, iz manjšega hre-

pesem na tiho, vse društvo je pa premišljevalo njegove besede še zmirom ostalo mirno in tiho. Onda se je dvignol in drže pred seboj nemški izvirnik, prevedel je v istem času pesem v vezani besedi. Vsi so zamaknjeni gledali v njega kakor v kako čudo. Kaj bi ne bil vzmogel on v tem trenutku v velikem svojem ponosnem navdušenju? A sladke in gladke besede prijele so se src pristoihi in ni še došel do polovice, ko se je vsak od njih stresel vsled vznudenosti in radosti, in ko je dovršil, pozdravil ga je bučni „vivat“, a stari gospodje pristopili so k njemu ter ga objeli z obema rokama. Sam pesnik pa vzel je solzami v očeh, ne da bi trohno besedico, papir svoje pesme, zažgal ga na sveči — in se približal Gaju, da ga navdušeno stisne na svoje prsi in prosí, naj bodeta brata. —

Ni-li diven jezik? — nadaljeval je Gaj še vedno stoje.

(Konec prih.)

PODLISTEK.

Gaj.

(Iz hrvaškega.)

(Dalje)

Elegantna francoska obleka najnovejšega kroja prilegla se je tesno vitkemu telesu srednje visokosti. Dovršene svetovne manire izdajalo je vsako kretanje. Iz krasnih črt podolgega lica, iz žarno bliščečega očesa, iz belega visokega čela bral se je visoki um, zrela misel. Pravilno lepi, nekaj malo na orlovo zavinito nos pričal je jekleno in neupogljivo voljo. Lepa, precej dolga ter valovita brada, dajala je tej krasni glavi krasno podobo.

Bil je to Gaj — takrat še komaj dr. Ljudevit Gaj, mlad učenjak, vrnovši se ravno iz tujine. Po kratkem pozdravu povabil ga je domaćin k sebi, a od vseli strani navela so na-nj vprašanja o njegovem življenju v tujini, o tujem svetu, in vsi gledali so nekim

penenja po izobraževanju naroda maloruskega. Jaz se svoje strani smatram maloruski narod visoko nadarjenim in ne dvomim ni za trenotek na hrepenju istega po izobražbi. Ako si torej njegova ekscelenca grof Bađeni domneva, da je tudi pri nas Jugoslovanih manja zmožnost za kulturo, manje hrepenenje po izobražbi, potem mu moram povedati, da se je v tem temeljito zmotil. Dokažem vam to iz Celja — prosim, ne ustrašite se, koalicija je že umrla (Veselo!). V prvi tečaj slovenskega gimnazija v Celju oglasilo se je letos 113 učencev iz ljudske šole (Čujte!) in morali so jih obdržati 89 vzlic ostri preskušnji. Poleg tega oddali so 30 slovenskih šolskih otrok v stari nemški gimnazij. Tu imamo torej skupno 143 slovenskih otrok iz ljudskih šol, oglasivših se v prvi tečaj srednje šole. Menim, da je to krepak dokaz o hrepenju slovenskega ljudstva po izobražbi.

Opaziti mi je le še jedno. Ako je njegova ekscelenca gospod ministerski predsednik pri resni volji, na čemer nočem dvomiti, da razsodno in dobrohotno ugodi našim aktualnim narodno-kulturnim potrebam, naj stori to, ali z njegovim maloruskim načelom naj nas pusti pri miru! To bi bilo prvo. Drugo pa, kar želimo, bi bilo, da bi onim nadaljnjim besedam, ki jih je takrat spregovoril do nas, ne podlagal in praksi tistega zmisla, kakoršnega pokladajo v iste naši nasprotniki ali hote čitati iz njih.

Resnično je govoril njegova ekscelenca o utopistiških zahtevah Jugoslovancov. Tega pa ni povedal, na koje zahteve je mislil pri tem. Mi sami ne moremo pogoditi, na koje zahteve je misliti tu, kajti med onimi zahtevami, koje smo mi poslanci v obliki predlogov in resolucij predložili v tej visoki zbornici ali v dotičnih deželnih zborih — in le na te se more sklicevati vlada —, ni niti je ne zahteve, koje bi bilo možno označiti kot utopistiške, to je kot neuporabno ali neizvedljivo. (Tako je!) Nikdo ne more trditi po pravici, da ne bi se moglo uvesti slovenskih ljudskih šol na Koroškem, v Trstu in v Gorici ali hrvatskega gimnazija v Pazinu. (Dalje prih.)

Usiljena nam borba.

Neki pregovor pravi, da o gotovih prilikah je človeku res teško, da ne bi napisal satire ali porogljive smešnice. Za današnje dobo in za naše razmere bi bila umestna nastopna varijacija: Teško je človeku, da ne bi bil — antisemit!

Različna so menenja o nravi in opravičenosti antisemitizma samega, sosebno gredo menenja navskriž o vprašanju, da-li ima to gibanje kaj nade, da doseže svoj cilj ali ne. Mnogi trdijo, da je to gibanje le jednodnevna prikazen, ki izgine hitro, kakor je naraslo hitro. To svoje menenje opirajo dotičniki sosebno na okolnost, da se vrste antisemitske sestavljajo iz najrazličnejših življenj, da torej ob toliki razliki v nazlikih in svrhu ni mogoče zložno delovanje, a brez zloznega delovanja je že a priori izključen vsak uspeh.

Mi sodimo drugače. Sodimo namreč, da ravno v okolnosti, da so se v antisemitskih vrstah združili razni življenji, da so se stranke, ki so sicer hodile vsaka svoja pota, spojile v skupen boj, imamo dokaz, da oni, proti komur so se združile v boj, je res ukupen nasprotnik vsem, da jih je res združila potreba — železni moraš! Mi menimo torej, da ravno raznoličnost v vrstah antisemitov najjasneje dokazuje opravičenost antisemitskega gibanja.

Dá, protisemitsko gibanje je opravičeno. Tega uverjenja smo bili od nekdaj in od tega uverjenja nas ne odmaknejo niti neprijetnosti, ki jih morda zagrešajo pojedinci iz antisemitskih vrst. V takih slučajih je obsojati razbrzdanost pojedinca, nikari pa stvari same.

Naj povemo tu še enkrat, kar smo povedali že mnogokrat: za nas antisemitizem ni versko vprašanje — kajti vsikdar smo bili zagovorniki verske tolerancije, ki se izraža v prepričanju, da nikomur ni smeti kratiti pravice, da moli svojega Boga v veri svojih očetov —, ampak to vprašanje je za nas gospodarsko; — a ker je za nas gospodarsko vprašanje tesno spojeno z narodnim vprašanjem, je antisemitsko gibanje za nas tudi narodne nravi. Ta uravnila bi neoporečna, ako bi tudi Židje ne nastopali pozitivno proti našim narodnim težnjam. Ako

pa vzamemo v poštev, da Židje povsodi pozitivno nastopajo proti Slovanom, da se družijo političko in narodno: med Nemci z Nemci, na Ogerskem z Madjari, tu na jugu z Italijani — ako smo prisiljeni torej, da računamo z Židi kot se svojimi narodnimi nasprotniki na vseh straneh, ako smo prisiljeni misliti si, da je velik del krivde ravno na Židih, da so nam neuspešni vsi boji za politička prava, da so nam neuspešni vsi napori za enakopravnost slovanstva z drugimi kulturnimi narodi, ako vidimo, da je ravno židovstvo ona cokolja, ki neprestano se svojimi milijoni ovira našo narodno kolo: ako vzamemo v poštev vse to, potem ne smemo dvomiti več, da je protisemitsko gibanje za nas tudi eminentno narodne nravi.

In ako bi trebali še dokaza za opravičenost antisemitskega gibanja, opozorili bi lahko na pereče vprašanje obnove pogodb z Ogersko. Na drugem mestu objavljamo danes krasni govor odločnega poslanca štajerskega, kanonika dr. Gregorca. Ta govor čitajte gospoda pazno, ako hočete izvedeti, kolike škode je donášala ta pogodba tej polovici. In komur se ne ježe lasje ob teh številkah, o tem moramo dvomiti, da bi imel le iskrico totransko-državnega patriotizma v sebi. Tam najdete, da mi prispevamo za skupne stroške 70%, Ogrje le 30%, a na obrestih za nekdanje državne dolgovne plačujemo mi 100 milijonov, Ogrje le 30 milijonov. Kogar ne pouče te številke o ogromni škodi, ki jo trpimo na tej strani, ta je ali res slep ali pa se dela slepega. Kakor pa dober zdravnik najprvo zasleduje vzrok bolezni, takó se moramo vprašati tudi mi: kdo je hotel, da se je zasnova za nas toli pogubna pogodba, kdo je zakrivil, da se je ta pogodba obnovila že dvakrat brez bistvenih prememb, da torej že blizu trideset let nosimo to grozno breme, ki uničuje naše gospodarsko blagostanje in naš politički upliv in ugled? Kdo, vprašamo? Nikdo drugi, nego vsemožno židovstvo in pa oni Nežidje, ki se ne morejo osvoboditi iz mreže, v kojoj jih je zapelo prekanjeno in spekulativno židovstvo.

Židovstvo hoče, da se ohrani gospodarsko nadvladje Ogerske, kajti v Ogerski je zaslonba židovskemu nadvladju v vsaj državi avstrijski.

A mi naj bi ne bili veseli, da so se slednji naši odločni in patrijotički možje, ki se ne plašijo boja proti temu orjaku? Mi, kojim gre za gospodarsko in narodno ekzistencijo vsled sedanjih odnošajev med obema državama, mi naj bi trdili z onimi, ki obsojajo antisemitsko gibanje le iz ozirov na svojo, naši dijametralno nasprotno korist? Mi naj bi se ne pridružili onim, ki hote zapričeti boj za spremembo te pogodbe. Vemo, da se za sedaj ni nadejati mnogo uspehov in vemo tudi, da v političkem življenju odločajo le uspehi. Toda uspehov ni pričakovati le gledé na pogodbo samo, moralnih uspehov pa ima antisemitsko gibanje, ki je le pojav usiljenega nam boja za gospodarsko ekzistencijo, že v tem, da se množe vrste onih, v kojih je prodrla zavest, koliko trpimo mi v imenu neke svobode, ki znači za nas gospodarsko propast, v ime nekega liberalizma, ki je v resnici najkrutiši absolutizem.

Za nas vsaj je dognana ta pravda: za nas je povsem opravičeno antisemitsko gibanje sploh. Z ozirom na naše primorske razmere in sosebno na tržaške, pa smemo ponoviti, kar smo rekli že gori: da je teško človeku, da ne bi bil antisemit.

Gori smo rekli, da židovsko vprašanje za nas ni versko vprašanje. In res ni naša krivda, da le prepogosto moramo govoriti o naših cerkvenih odnošajih le po krivdi gospodarskega židovstva. Mi se ne brigamo za verske stvari židovske. Mi ne silimo v njih sinagoge, pač pa silijo oni v naše cerkve. Niso zadovoljni s tem, da gospodujejo v trgovskem in gospodarskem življenju, ni jim zadosti, da imajo prvo besedo pri občinski avtonomiji; ne: oni hote imeti prvo besedo celó pri imenovanju škofov. To presega vendar že vse meje krščanske potrepljivosti in prisiljeni smo zapričeti najodločnejši odpor vsemi postavno dovoljenimi sredstvi. In lahko povemo tu, da je to židovsko utikanje postalo že toli pogibeljno, da se je s to stvarjo že bavilo tudi naše politično društvo in da je prepričanje obče, da ni smeti več molčati na tolika izzivanja. Dočim mi ne smemo niti črhiniti n.

pr. o biskupu Flappu — opetovane zaplene „Naše Sloge“ se nam v svarilen vzgled — napadajo naši Židi zares nesramno vsacega neljubega jim dostojanstvenika katoliške cerkve, torej posezajo v stvari, ki jim niso čisto nič mari. Nedavno je „Il Piccolo“ toli drzno in sramotno blatil ves naš kapitli, da smo se kar čudom čudili, da ni bil zaplenjen! Seveda raste še bolj greben predrznežem pri „Piccolu“, ko vidijo, da so celó katoliški duhovniki zaletajo k njim v svojem narodnem fanatizmu.

Mi puščamo pri miru njih vero, njih sinagoge in njih rabine, zahtevamo pa, da se tudi oni ne vtikajo v naše cerkvene stvari. Proti temu drznemu utikanju je treba zasnovati odločen odpor. Židovski upliv usiljuje uprav sleherni dan boj vsemu krščanstvu, a krščanstvo bode moralo vsprejeti ta usiljeni mu boj ter izvojevati istega vsemi dovoljenimi zakonitimi sredstvi. Tako ne moremo dalje, ako nočemo biti izdajalci na svoji verski, gospodarski in narodni koristi.

Politiške vesti.

V Trstu, dne 28. decembra 1896.

Deželni zbor. Danes se je sešlo več deželnih zborov, med temi tudi Kranjski in Goriški. Čujemo, da je nekaj volilcev ušlo protest na deželni zbor goriški proti volitvi v kmečkih občinah kraških. Protest pa ni toliko naperjen proti izvoljenim poslancem, ampak proti čudnemu postopanju nekega družega, kojega nam je naklonila velika briga Hohenwartova in Šukljeva za naš politički blagor. O protestu sporočimo seveda obširneje, ko dobimo dotično poročilo. — Glede na deželni zbor kranjski bilo bi še pripomniti, da je deželnim glavarjem zopet imenovan Oton Detela, njega namestnikom pa člen nemške manjine grof Auerperg. Z Dunaja nam poročajo, da je tam razširjena govorica, da se je deželni predsednik baro Hein potezal za Janka Kersnika. Če je to res, potem se je upliv Klunov pokazal močnejega nego pa Heinov.

Svoj mandat sta položila češki drž. poslanec Fořt in slovenski drž. poslanec Anton Globočnik.

Za Piranom — Tržič. Kakor je sčasno pričelo Piransko mestece odkrito vojsko proti dvojezičnim napisom, tako je tudi sedaj Piran prvi sprožil misel, da je čas odstraniti dvojezične napise. V ta namen odposlala je Piranska občina, kakor smo že sporočili, posebno deputacijo na Dunaj. No, o morebitnih „sijajnih“ uspehih te deputacije sicer doslej še ni bilo čuti ničesar, kljub temu pa se je za Piranom že zganil Tržič na Goriškem, sledeči receptu slavnega „latinskega“ Pirana. Dne 23. t. m. imel je občinski zastop Tržiški sejo. V tej seji je svetovalec Marchioli interpeleval župana, kaj je odgovorilo ministerstvo na svojočasni „protest“ Tržiča, naperjeni proti dvojezičnim napisom. Ker je župan odgovoril, da ministerstvo na ta „protest“ doslej niti odgovorilo ni, (kar je menda najumestnejše), hoteli so nekateri vročekrvni „latinski“ svetovalci kar brzojavnim putem zahtevati odgovora od ministerstva. Po naključju pa je bil v tej seji vendar nek razsodni mož, ki je predložil, da naj občinski zastop Tržiški povpraša v Piranu, kaj je prav za prav opravila ona glasovita deputacija in potem naj se-le Tržič stori „potrebne korake“. Prav radovedni smo, kako se bode vedlo Badenijevo ministerstvo v očigled novemu drezanju laških srditežev.

O položaju na Češkem. Sleherni dan donáša novih dokazov, da je grofa Badenija jelo skrbeti češko vprašanje. On sam se je že laskal češkim poslancem v državnem zboru, a sedaj je menda pripravil celo ponosnega namestnika grofa Thuna, da se pokloni zastopnikom naroda češkega. Danes se je namreč otvoril deželni zbor kraljevine češke, a večeršnjega dne javljajo iz Prage, da ob tej priliki poda grof Thun izjavo, da soglaš s češko politiko grofa Badenija in da vlada pripravlja dvojno akcijo. Prvo gledé na Nemce. Te če zadovoljiti s tem, da se premeni volilni red v deželni odbor in v upraviteljstva deželnih zavodov tako, da bode obema narodnostima zagotovljeno primerno število zastopnikov. Vlada je namerovala sama predložiti dotični načrt, ker se je pa bala

odpora se strani Mladočehov, prepustila je inicijativo poslancem. Pogajanja so se začela, na željo ministerskega predsednika, ne od strani namestnika grofa Thuna, ampak od strani deželnega maršala kneza Lobkovic. Sam grof Bađeni hoče priti v Prago, ako treba. Druga akcija bi se dostajala Čehov. Uvede se češki notranji jezik pri državnih uradih; nadalje izjavi grof Thun, da goji prijazna čutila za narod češki in njega zastopnike. — Z ozirom na te načrte pravijo „Narodni Listy“, da se jako moti grof Thun, ako se nadeja, da pod takimi pogoji stopijo Mladočeki z njim v dotiko. Ako je res zvest sin domovine, umakne naj se, in uverjen naj bode, da mu bodo Mladočehi hvaležni na tem koraku.

Sibinjska romunska „Tribuna“ pozivlja ogerske Romune, da naj za časa milenijskih svečanosti oblečejo in nosijo žalne obleke. Omenjeni list pravi, da tega jim ne more zabraniti noben zakon. Ako bi pa vendar Madjari hoteli prepričati to s pomočjo orožnikov, padla bi sramota le na njih lastni obraz. Ne treba praviti, da se „vitezki“ Madjari silno ljutijo radi tega nasveta, kajti hoteli bi, da bi se v večo čast in slavo madjarskega globusa kazal zadovoljnega in srečnega tudi oni, ki mora držati tilnik pod stopalom! Madjari so od nekdaj umeli varati Evropo, da je verjela pravljico o njih „vitezstvu“ in liberalizmu. Tako hočejo tudi sedaj se svojimi slavnostmi ob 1000letnici njih države, zlasti se svojo razstavo, zgraditi velike Potemkinove vasi v prevaro širšemu svetu, da ne bi videli ljudje vse odurnosti ogerskih odnošajev in madjarske srditosti in nestrpnosti. Želeti bi bilo torej zares, da bi nemadjarske narodnosti na koji-koli način demonstrovale pred svetom, da te slavnosti niso slavnosti vseukupne države ogerske, ampak jedino le madjarske in da se pod vsem milenijskim bleščem skrivajo netolerancija, nasilje in korupcija. Nestrpnost do nemadjarskih narodnosti, korupcija pa na vse strani!

Italija v Afriki. Tudi v Italiji imajo svoj korespondenčni zavod, kakor ga imamo pri nas, zove pa se „Agenzia Stefani“. Tej agenciji je v prvi vrsti naloga ta, da ob vsakem vprašanju poroča v svet tako, kakor želi slavna vlada italijanska. „Agenzia Stefani“ poroča torej iz Afrike: „Dasi bi po dogovoru z Makonenom moralo trajati mirovanje le do 23. t. m. zvečer, vendar niso šonci ničesar zapričeli do sedaj. V taboru šoncev se še „vedno govori“ o „miru“. Trdovratno „se vzdržuje“ govorica, da se je kralj gočamski izrekel proti Meneliku. Zgube šoncev od dne 7. t. m. so napravile velik utis v Gočamu“.

Že po gorenjem označenju si lahko vsakdo sam napravi sodbo o teh vesteh iz vira „Agenzia Stefani“. No, pripomniti bi bilo, da morajo stvari stati neizmerno žalostno za Italijane ako celo oficijozna, po stari navadi kolikor le moči lepo pobarvana poročila ne vedo povedati družega dobrega, in da govorijo o tem „kar se govori“ in o čemer „se trdovratno vzdržuje govorica“. Ako je že slavnostni oficijozni optimizem zgubil besedo, potem morajo biti tam doli res že blizu konca.

Sicer pa primerjajte zgornjo ničevno poročilo z drugimi vestmi, došliimi iz Rima.

„L'Italie“ pravi, da so vesti, došle iz Afrike, jako zle. Te vesti kažejo, da niti pri ministerstvu, niti v glavnem taboru samem nimajo pravega pojma o položaju italijanske vojske. Ministerstvo bi vendar moralo nehati označevati kot tolovaje one, ki niso družega nego poročevalci sovražnikov. Temu poslednjemu domnevanju pritrja tudi list „Riforma“, ki pravi, da tisti briganti niso nič družega, nego lahke čete vojske šoncev, kojim je namen poizvedovati in dovajati živila. — „L'Italia Militare“ pravi naravnost, da uradnim poročilom ni dati nikake vere.

Politiški in vojaški krogi so razsrjeni, ker prihajajo poročila tako strašno počasi. Ako bi bila vojna v Evropi, bi bila opravičena taka molčečnost, da sovražnik ne izve pred časom o gibanju vojske, toda v Afriki ne bi moglo škoditi natančno poročanje. Iz tega vedenja vlade sklepajo ti krogi, da je Makalle obkoljen in da se Abisinci neprestano pomikajo proti Adigratu. Zasebna poročila zagotavljajo, da Abisinci marširajo v štirih skupinah. Jedna je pretrgala zvezo med italijanskima utrdbama Makallé in Adigrat, druga se giblje proti Adai in hoče prijeti Baraterija od zadej; tretja se pre-

mika na potu proti Masavi; četrti je v rezervi južno v Makallé. Tako je, da se vsa italijanska vojska v naselbinah ne more niti ganiti, ako neče zaiti v največjo nevarnost. Nadaljnji oddelki vojakov so odšli v Afriko iz Neapelja, Pize in Palerma. Ako pojde tako počasno dalje, niti ni misliti na to, da bi došla pravočasno pomoč Baratierija.

Glasoviti Arton, ki je podkupljal francoske poslance da so glasovali v prilog južnim železnicam na Francozskem, se povrnetorej skoraj v svojo domovino kot zločinec. Londonsko apelacijsko sodišče je dovolilo, da se Arton izroči francoskim oblastim radi bankrota, tatvine in poneverjenja. Arton je bil sicer že obsojen in contumaciam na 20 let ječe, ali sedaj, ko ga dobé v roke, kakor živi in diha, izvesti se mora z nova vsa pravda. Vsi pošteni krogi francoski se izvestno oddahnejo, ko dobi zaslužen kazenta — falot, in na ta način Francozka dokáže svetu, da v njej stoji javna morala nekoliko više, nego pa v Italiji, kjer so potlačili vse pravde proti onim, ki so očitno kradli, ker so se bali, da bi tudi koji odlični državnik ne moral nastopiti poti v — zapore.

Različne vesti.

Pro domo! V kolikor moremo soditi iz izjav, došlih nam do sedaj, smemo se nadejati, da ogromna večina naših čestitih čitateljev odobruje naš sklep glede popolnjenja oblike lista „Edinost“. Apelujemo do vseh tržaških Slovencev in do onih rojakov po družih pokrajinah, ki vedo ceniti neizmerno važnost naše tukajšnje borbe za vsenkupnost naroda našega, da nam po mogočnosti pomnože toli duševno, koli gmotno podporo. Mi se svoje strani pa obljubujemo, da se bomo trudili po svoji moči, da zadovoljimo svoje prijatelje in podpornike. Nam ne pristojta sodba o vrednosti in kakovosti lista „Edinost“, vendar smemo morda naglasiti — ne da bi nam kdo smel očitati neskrupulnost radi tega —, da si je naš list ravno v najnovejšem času stekel mnogo priznanja uprav s tem, da se je pokazal zares nezavisno glasilo — nezavisno ne le od vlade, ampak tudi od domačega bratomornega boja. O takem priznanju nam pričajo mnogo zasebna pisma, koja niso za javnost. Takih pisem imamo od plemenitih rodoljubov slovenskih, ki uprav mladeniškim žarom ljubijo ta naš dobri rod slovenski, kojim vatrepeče duša na tolikih krivicah, ki se nam gode, a ki so voljni zvesto spremljati in podpirati ta naš rod po njega trnjevem potu. Ne moremo povedati, kakó nam dobro dene priznanje s take strani. Ne rad sebe, ampak radi zlatih nauk, ki so v dotičnih pismih, bi radi priobčili iste rojakom v pouk in vsodbudilo, ali — žal — niso za javnost.

Hvaležno pa beležimo, da se nas zares bratski spominja tudi tovarišica nam, goriška „Soča“, ki piše:

„Edinost“ napreduje, da je veselje. Po novem letu bo izhajala na štirih straneh šestkrat na teden, t. j. vsak dan, in bo stala le 12 gl. na leto. To je najcenejši slovenski dnevnik. — Priznati moramo, da tržaški Slovenci veliko žrtvujejo za svoje narodno glasilo, ki dela vso čast vsemu narodu ob Adriji. List je skrbno uredovan, prinaša najnovejše vesti, za kar je v Trstu zelo ugoden kraj, a jezik je čedalje lepši. Izogiba se vedno bolj tujk, izključila je bombikanje itd. V politiki je samostojna na levo in desno in pove brez obzira vso resnico če tudi v lepi, uljudni besedi. Tako naprej! **Podpirajmo jo!**

Hvala, prisrčna hvala na takem pojavu prave, a tudi prepotrebne vzajemnosti! Kakor ona nam, takó voščimo tudi mi njej obile podpore in prave zaslombe v narodu, da bomo mogli rama ob rami izvojevati teško našo borbo, da bomo mogli trdno in nepremično stati na narodnem braniku, dokler nam ne zasije zarja bolje bodočnosti in posijejo na nas žarki zlate narodne svobode in enakopravnosti, da bomo mogli stopiti tudi mi v kolo zadovoljnih narodov avstrijskih — verujoči v svojo bodočnost in od nekda nepremično udani svojemu vladarju.

Slovenci Primorske! Ne pozabite na svoje potrebe, a vi rojaki v drugih pokrajinah, spominjajte se primorskih bratov. Priporočamo se dobrohotnosti vseh Slovencev!

Pogreb dra. Antona Podreke vršil se je večer ob 4. uri pop. v Pazinu. Ta pogreb bil je toli sijajen, kakoršnega Pazin nikdar ni še videl. Udeležba iz vseh krajev Pazinske občine, iz Istre v obče, bila je ogromna. Došli so tudi pokojnikovi čestilci iz Trsta, da celó iz drugih oddaljenih mest, da izkažejo blagemu pokojniku poslednjo čast. Žalovanje po prerano umrlemu rodoljubu je splošno. — Obširne poročilo o pogrebu priobčimo v prihodnjem izdanju.

Za Božičnico je nabrala gospa Metlikovič 71 kron in 60 stot., darovali so: gospa Ana Majer 6 kron; gospod Ivan Prelog 5 kron; gospa Norberta Ružička, Antonija Bišaldi, gospa C. Žiberna in gg. bratje Ribarič po 4 krone; g. Dragotin Trost 3 krone; gg. Josepina Röhel, Žbona, Josepina Krajnc, Eliza Gulič, Anton Žitko, Marija Počkaj, Jakob Sotlar, Jakob Perhanc, Korencan, Tereza Urbančič, veleč. Karabajč, Josip Vodopivec in Tereza Metlikovič vsak po 2 kroni; gg. Franja Bevue, Pečenko, Ana Cotič, Roza Brenc, Franja Kompare, Ivan Malčič, Katinika Župan, Jakob Šnebel, Ivan Zelen, Marija Vodopivec, Karol Colja, Marija Urbančič, Katinka Krebel, Josip Rožane, Vrabec in Gergo Babič vsak po 1 krono; g. Franjo Počkaj 80 stot.; g. Jakob Mihelič 40 stot., g. Marija Družina 20 stot. — V gostilni „Alla Vittoria“ gosp. Muška nabrali so rodoljubje lepo svoto 24 gl. 55 nč. Imena darovalcev objavimo v prihodnjem izdanju. V imenu siromašne mladine kličemo vsem darovalcem presrečni: „Bog plati“.

Imenovanje pri policiji. Kancelist Alojzij Krainer, kateri je bil dodeljen že nad 12 let Sv. Ivan-Vrdeljskemu komisarijatu, imenovan je policijskim oficijalom, ter je zajedno premeščen k novemu policijskemu komisarijatu v Milje.

Ne pozabiti! da tudi letos priredi „Tržaški Sokol“ svoj tradicionalni „Silvestrov večer“. Kakor so se naši čitatelji lahko uverili iz vspeveda, priobčenega v današnjem jutranjem izdanju, sladili nam bodo tamburaši in naši dramatikci zadnje hipe sicer toli grenkega leta 1895, a dični starosta „Tržaškega Sokola“ nas po stari navadi vspevbujevalnimi besedami sprovede v novo leto 1896. Kaj bode sledilo temu, tega pa ne povemo. Naj le vsak sam pride, da vidi na svoje oči! K večjemu bode omenjeno le to, da smo uverjeni, da se veselo in srečno razidemo vsi, kolikor nas bode zbranih v telovadnici in da bodo veselo zvenetale čase na srečno bodočnost v prihodnjem letu, o katerem gojimo toli drzne nače, da se nadejamo celó, da nam donese nedavno urgirano rešitev šolskega vprašanja tržaškega. Jojmene, koliko bi bilo še le veselje, ako bi nam že Silvestrov večer donesel to novoletno darilce! A če tudi ne pride, bomo vsesedno zri v bodočnost veselo in nadobudno, ko se bomo pozno v noč vračali na dom — od „Silvestrovega večera“ „Tržaškega Sokola“.

Kdor želi podariti „Tržaškemu Sokolu“ kójo stvar za „gastronomsko tombolo“, ki se bode vršila povodom „Sokolovega Silvestrovega večera“, blagovoli naj doposlá dotične predmete v telovadnico „Tržaškega Sokola“ (Na vogalu ulice Farneto in Amalia) v ponedeljek, dne 30. t. m. od 5. do 8. ure zvečer, ali pa na Silvestrov večer, najpozneje do 6. ure.

Program „Božičnice“, katero priredi podružnica družbe sv. Cirila in Metoda na Greti prih. ponedeljek dne 30. t. m. v prostorih kons. društva v Rojšanu. Začetek ob 5. uri popoldne. 1. „Molitev.“ 2. „Na sveti večer“, deklamuje Marija Nusdorfer. 3. „Šolski zvon“, deklamuje Jožef Kirn. 4. „Nevidni Bog“, dvogovor, Matilda Kariž, Pavla Urbančič. 5. „Mala kuharica“, deklamuje Marija Gabrijelečič. 6. „Oba junaka“, dvogovor, Jožef Kirn, Anton Trič. 7. „Mali vojak“, deklamuje Ferdinand Perhanc. 8. „Božična“, igra: Jožef Kirn, Anton Trič, Anton Regent, Matilda Kariž, Ernesta Trič, Olga Stanovič, Avgusta Pregel, Ljotje Žigon. 9. „Sveta noč“, deklamuje J. Kubik. 10. „Sirota na sveti večer“, deklamuje Vihtelič Karolina. 11. „Pri-tlikovec“, deklamuje E. Kubik. 12. „Cilinder in Klobuk“, dvogovor, — Kubik E. in Kubik J. 13. „Zahvala“, govori Vihtelič Karolina. Med raznimi točkami bode petje. Slovenskim starišem in rodoljubom sploh priporočamo, da se udeležé te zanimive otroške slavnosti.

„Dvojezični piranski napisi in kraški kažipotje.“ Pišejo nam: Menim, da je znano

slohernemu čitatelju „Edinosti“, kako so besneli italijanski s. d. teži radi edino primerne dvojezičnega nadpisa pri sodišču v Piranu. Voditelji primorskih Lahov hoteli so zaprečiti z vsemi sredstvi tudi to malo znamenje enakopravnosti. Deloma se jim je to tudi posrečilo, kajti dotični merodajni činitelji umaknili so svojo prvotno namero pred italijanskimi s. d. teži in bati se je, da isti popolnoma dosežejo svoj namen.

Kolika razlika med nami in našimi nasprotniki glede narodne zavesti! Oni nam ne privoščijo najjednostavnijih narodnih pravic, mi pa dopuščamo, da pometá z nami vsakdo, kakor se mu poljubi; žal, da v to dajemo premnogokrat sami povod, česar bi se morali res sramovati. Da je to istina, pričajo tudi kažipotje na Krasu z izključno italijanskimi napisi, na primer: per Nabresina, Comen, Pliscovizza, S. Daniele itd. Ali mar ne potiskamo s takimi in enakimi popustljivostmi bič v roko svojemu nasprotniku, da vdriha z njim po nas po svoji volji? Ali ni to neodpustljiv narodni greh naših cestnih odborov in županstev, ki so brezštevilnokrat videli in brezdvombno tudi čitali navedene napise, ne da bi najmanjše ukrenili za odpravo teh spak? Vi načelniki cestnih odborov in županje, poučite se iz piranske afere, kolike važnosti so javni napisi in kako jih znajo ceniti drugorodci. S tem nočem reči, da bi morali posnemati tudi brutalnosti naših nasprotnikov, katerih brutalnostj se poslužujejo oni ob vsaki drobtinici narodnih pravic, pribojevani na naši strani, ampak da čuvate na podlagi zakonice pravice in ugled onih, ki so vas postavili na častni stol.

Vsa čast v tem oziru sežanskemu cestnemu odboru, ki je pri prenovljanju cest odpravil one za naš narod žaljive napise ter jih nadomestil z našimi, čisto slovenskimi. — Vendar pa tudi to ni še vse, kar bi biti moralo, kajti če drugod ne, se v Štorjah nahaja še kažipot z napisom: „per Vippaco, per Gorizia“. Tudi na kazalnih vasi na Krasu opazil sem ponekod, da so krajevna imena vse drugo kot pristno slovenska. Tudi to kaže, da se še vse premalo zavedamo svojih pravic. — Proč torej z vsem, kar ni naše, da dokažemo našim nasprotnikom, da tudi pri nas je onih svojstev, ki so potrebna vsakemu narodu v njega razvoj in napredek ter naj velja tudi v tem oziru oni navadni izrek: spoštujmo se sami, ako hočemo, da nas bodo spoštovali drugi!

Skrivni opazovalec.

Odbor pevkega društva „Kolo“ prosi, da se vsa pisma, tičóča se tega društva, blagovoljno pošiljajo na naslov gostilne „Pri zlati kroni“ (ulica S. Giovanni št. 10). Zujedno javlja odbor „Kola“, da je to društvo pričelo učiti novo pesem. Prijatelji slovenskega petja naj pristopijo k temu društvu. Novo pristopivši člani naj se blagovolé prijaviti v telovadnici „Tržaškega Sokola“ ob nedeljah od 3. do 4. ure pop., ali pa pri g. Franu Kravosu, gostilničarju „Pri zlati kroni“, ulica S. Giovanni št. 10.

Kako žive zaprti hrvaški dijaki! V „Hrvatski Domovini“ čitamo med drugim: Mislimo, da bode zanimalo naše čitatelje, ako kaj čujejo o zaprtih vseučilišnih dijakih. Zato prijavljamo iz zasebnega pisma: Tu nam ni ni malo dolg čas, kajti 40 nas je skupaj, a nikdo nam ne more kratiti, da ne bi bili veseli. V jutro nam je vstati — tako zahtevajo vsaj — ob 7. uri, da smo tako gotovi do 8. ure. Ob tej uri nam je oditi v veliko sodno dvorano, kójo so nam priredili kot čitalnico in učilnico. Tu ostajemo redno do 11. ure. Od 11. do 12. smo na sprehodu po dvorišču. Tako ima z nami posla ves sodbeni stol, od predsednika do jetničarja. Se bodo vsaj dolgo spominjali kake goste so imeli!

Vsi se lahko pohvalimo, da pridno delamo. Zlasti smo se lotili učenja jezikov. Gotovo ni niti jednega med nami, ki bi se ne bil jel učiti vsaj francoski. Sedaj bočemo početi z češčino in potem z ruščino, seveda le toliko, da bomo mogli čitati v teh jezikih, a to je za nas glavno. Nekóji so se odločili, da pojdejo v Rusijo na daljše nauke. Tudi jaz bi rad šel znjimi, ali ne morem se odločiti, ker mi vedno prihaja na misel moja draga mati, ter se bojim, da bi se, itak že užaljena, še bolj užalostila po mojem odhodu v Rusijo. — Naj neprijetnejši nam je, da nam ne dovolé čitati novín. Dodajmo še željo,

da bi se Hrvati spominjali zaprtih dijakov, koji letos niso doživeli ravno najlepšega Božiča.

Tedenska statistika tržaška. V tednu od 15. do 21. t. m. rodilo se je v tržaški občini 79 otrok (31 moških in 48 ženskih; med temi bilo jih je 10 nezakonskih). Razum teh bilo jih je 5 mrtvorojenih. V isti dóbi umrlo je 64 osebe (40 moških in 24 ženskih). Z ozirom na število prebivalstva (računano s 160.825 duš, neštévši vojaštvo) pride 20.69 mrličev na vsakih 1000 duš. — Zdravniški izkaz navaja med vzroki smrti: 2 slučajá dávice, 7 slučajev jetike, 11 sl. vnetja sopnih organov, 1 sl. kápi, 1 sl. smrti po naključju itd.

Smrt pod vlakom. Iz Gorice došla je sinoč ta-le brzokavka: Ko se je danes ob 7. uri 5 min. približal v Trst namenjeni vlak prvi stražnici, nahajajoči se ob progi proti postaji Rubije, vrgel se je nepoznan mladenič pred lokomotivo. Stroj mu je odtrgal glavo. Samomorilec je bil kakih 22 let star.

Monadna smrt. Poštni oficijal, 60letni Ferdinand Kane, stanujoči v ulici delle Mandrie št. 2, zabaval se je na božični večer v krogu svoje obitelji z igro na kvarte. H krati mu je prišlo zlo in zgrudil se je s stola. Prestrašeni domačini so sicer naglo pozvali zdravnika z zdravniške postaje, toda ko je le-ta prihitel, bil je Kane že mrtev. Zadelá ga je káp na srcu.

Sodnijsko. 28letni kmet Fran Stare s Kontovelja živel je poslednji čas v neslogi s svojim lastnim očetom. Pogostoma je surovi sin pretepal svojega očeta. Takó se je dogodilo tudi dne 10. oktobra t. l. Staremu obnemoglemu Starcu priskočil je mlajšega Starca svak, Martin Štoka, v pomoč. Toda besni kmet pretepel je tudi njega, provzročivši mu rane na levi roki in na levih ledjah. Ko je došla o tem dogodku ovadba orožnikom na Proseku, šel je vodja tamošnje orožniške postaje, Fran Logan, iskat Frana Starca. Našel ga je v gostilni Jerneja Štoke. Stare se je upril orožniku, pozvavši prisotne ljudi v pomoč, orožnik pa ga je kljub upiranju vzel s seboj. Tekom sodnijske preiskave pa je došlo tudi še na dan, da je isti Stare dne 21. septembra t. l. ukradel iz Husovega vinograda par kilogramov grozdja. Včeraj se je zatorej Fran Stare moral zagovarjati pred tukajšnjim sodiščem zaradi teškega telesnega poškodovanja, upora in tatvine. Obtoženec je svojo krivnjo priznal le deloma, no, sodišče osvedočilo se je o opravičenosti obtožbe ter obsodilo na deset mesecev ječe.

Policijsko. Lahkoživno Uršo Gregorič iz Červinjana, stanujočo v ulici Crosada št. 13, zaprlí so, ker je minolo noč iz ljubosumnosti vrgla ob tla iz gostilne „Banjaluka“ domov vračajočo se gostilniško kuharico, 50letno Marijo Žegar. Odnesele je je tudi ogrinjajočo. Kuharica si je o padcu zlomila levo roko. — Trgovec z ogljem Henrik Canzio, ulica dei Forni št. 16 izročil je pred par letmi zasebnici Mariji Orel, stanujoči v ulici S. Cilino št. 22, (Sv. Ivan) zlato verižico, da jo proda in da mu prinese denar. Orel je to verižico res prodala, toda tekem let izročila je trgovcu le par goldinarjev na račun. Ker je pa že dolgo časa ni bilo blizo, ovadil jo je Canzio policiji. — Težaka Antona Majhičča iz Logateca so zaprli, ker je pijan razgrajal v Jevškovi gostilni, ulica Belvede št. 8. — Minolo noč pozaprlí so 28 pijancev, ki so tulili po ulicah.

Loterijske številke, izžrebane dne 24. decembra.

Praga	21,	19,	2,	57,	42.
Lyov	84,	2,	90,	14,	28.
Sibinj	14,	16,	86,	64,	54.

Najnovejše vesti.

Gorica 28. (Izv. brz. „Ed.“) Danes dopoldne se je slovesno otvoril tukajšnji deželni zbor. Slovenski poslanci so združeni v klubu. Druga seja bode danes popoldne.

Gorica 28. Deželni zbor otvoril se je danes po slovesni službi božji. Dvorni svetovalec Bosizio predstavil je v imenu namestnikovem deželnega glavarja in njegovega namestnika, vsprejel prisego glavarjevo ter pozdravil poslance v obeh deželnih jezikih. Deželni glavar se je zahvalil na izkazanemu Najvišem zaupanju, izreksi nadejo, da bode vladala sloga v zbornici. Zaključil je s trikratnim živlo klicem na cesarja.

Dunaj 28. Ministerski predsednik kot vodja ministerstva za notranje stvari imenoval je v področju tržaškega policijskega ravateljstva koncipista Frana Josipa Hendla komisarjem.

Dunaj 28. Cesar je imenoval dalmatinskega deželnega poslanca *dr. Miho Klaića predsednikom deželnega zbora dalmatinskega, in poslanca Radoslava Kvekvica njegovim namestnikom.

